

Позаботьтесь о природе!

Beata Gawęcka-Ajchel

Scenariusz lekcji

**Poradnik metodyczny do języka rosyjskiego
dla II etapu edukacyjnego wprowadzanego jako I język obcy w klasach
IV–VIII SP oraz jako II język obcy w klasach VII–VIII SP**

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Temat zajęć:

Позаботьтесь о природе!

Poziom edukacyjny:

Szkoła podstawowa, wariant II.1 podstawy programowej

Klasa, czas trwania zajęć: VIII, 45 minut

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z zagrożeniami występującymi w przyrodzie,
- doskonalenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem,
- doskonalenie umiejętności mówienia.

Cele operacyjne**Uczeń:**

- zna podstawowe słownictwo dotyczące ekologii i zagrożeń środowiskowych,
- umie nazwać kilka zagrożeń środowiskowych występujących w naszym kraju,
- stosuje w wypowiedziach właściwe formy i konstrukcje gramatyczne,
- zna i stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych odmianę czasowników zakończonych na *-чь*, np. *беречь*,
- potrafi wskazać działania proekologiczne i szkodliwe dla przyrody.

Metody, techniki, formy pracy:

praca w parach, praca w grupach, praca z całym zespołem klasowym, praca z materiałem ilustracyjnym (dobrej jakości wydruki dla uczniów z dysfunkcją narządu wzroku), praca z tekstem i nagraniami z internetu (transkrypcja tekstów dla uczniów z dysfunkcją narządu słuchu), elementy burzy mózgów, minidyskusja.

Środki dydaktyczne:

karty pracy dotyczące działań proekologicznych oraz szkodliwych dla środowiska naturalnego, asocjogramy do słów *ekologia* i *przyroda*, materiał ilustracyjny przygotowany przez nauczyciela, zawierający na jednej stronie zdjęcia związane ze zjawiskami przyrodniczymi takimi jak: wybuch wulkanu, powódź, trzęsienie ziemi, pożar lasu, susza, sztorm, tsunami, osuwiska, huragan – do wyświetlenia na tablicy multimedialnej, karty pracy zawierające wymieszane działania proekologiczne i szkodliwe dla środowiska naturalnego, tablica multimedialna, ewentualnie urządzenie do odtwarzania plików dźwiękowych, pisaki czerwone i zielone, słowniki polsko-rosyjskie.

Przebieg zajęć**Część wstępna**

Nauczyciel we wprowadzeniu do lekcji rozdaje uczniom karty pracy. Młodzież pracuje w parach. Niektóre pary uzupełniają asocjogramy, wpisując skojarzenia ze słowem *ekologia*, inne ze słowem *przyroda*. Następnie na tablicy zapisywane są propozycje podane przez uczniów.

Część właściwa

Uczący zamiast informować uczniów o temacie lekcji, może zapytać ich o tematykę lekcji. Takie podejście korzystnie wpływa na interakcje w relacjach nauczyciel – uczniowie oraz zwiększa aktywność i zaangażowanie młodzieży.

Następnie nauczyciel przechodzi do wprowadzenia odmiany czasownika zakończonego na *-чь* (po samogłosce), np. *беречь*. Aby utrwalić odmianę, nauczyciel prosi uczniów o przetłumaczenie 4–5 zdań. Uczniowie chętni tłumaczą zdania z języka polskiego na rosyjski, a następnie zapisują je na tablicy. Ważne, by nauczyciel w chwili popełnienia błędu przez ucznia nie akcentował tego błędu, lecz pokazywał, czego uczniowie mogą się w ten sposób nauczyć, jak unikać podobnych sytuacji w przyszłości.

W dalszej części uczniowie otrzymują zdjęcia związane ze zjawiskami przyrodniczymi takimi jak: wybuch wulkanu, powódź, trzęsienie ziemi, pożar lasu, susza, sztorm, tsunami, osuwiska, trąba powietrzna oraz na osobnych karteczkach rosyjskie odpowiedniki tych słów. Osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) powinny mieć odpowiednio dostosowane karty pracy (większa czcionka, ilustracje dobrej jakości z właściwym kontrastem).

Nauczyciel prosi, by wykonując to ćwiczenie – mające na celu wprowadzenie nowego słownictwa – uczniowie starali się skorzystać ze swoich doświadczeń w nauce innych języków obcych (np. podobieństwa słów). Pracując w parach, uczniowie dopasowują podpisy do zdjęć. Podsumowaniem ćwiczenia jest zaprezentowanie rozwiązania na tablicy multimedialnej.

Kolejnym krokiem jest utrwalenie słownictwa w ćwiczeniach ze słuchu. Nauczyciel czyta lub odtwarza trzy krótkie opisy klęsk żywiołowych w formie komunikatów radiowych, a uczniowie wybierają spośród napisów z poprzedniego ćwiczenia te, które będą odpowiadały konkretnym nagraniom.

Następnie nauczyciel prosi o wskazanie niekorzystnych zjawisk w przyrodzie, które występują w różnych krajach, np. w Polsce, w Australii.

Kolejny etap to praca w 4 grupach – uczniowie otrzymują karty pracy zawierające wymieszane działania proekologiczne z tymi szkodliwymi dla środowiska naturalnego. Następnie dzielą słowa na dwie grupy, oznaczając je markerami w dwóch kolorach (np. zielonym te korzystne dla środowiska, a czerwonym te niekorzystne). Ćwiczenie wykonywane w edukacji zdalnej można wykonać na tablicy wirtualnej (Jamboard, Miro etc.).

Nauczyciel prosi o podsumowanie pracy w grupach, koryguje ewentualne błędy, wskazując możliwości unikania ich w przyszłości. Dodatkowo poprzez pytania dodatkowe zachęca uczniów do uzasadnienia swojej odpowiedzi.

W dalszej części odbywa się dyskusja dotycząca działań proekologicznych człowieka – uczniowie wskazują propozycje takich działań. Jeśli mają problem z wyrażeniem myśli w języku rosyjskim, korzystają ze słownika polsko-rosyjskiego lub pomocy nauczyciela. Następnie nauczyciel, wykorzystując elementy burzy mózgów, prosi chętnych uczniów o podjęcie się opisanie człowieka, który dba o przyrodę i zwierzęta. Uczniowie chętni formułują krótkie wypowiedzi ustne na ten temat. Trudne zwroty i wyrażenia są zapisywane na tablicy, by uczeń mógł je wykorzystać w pracy domowej. Nauczyciel chwali uczniów za zaangażowanie, podkreśla, że tematyka związana z ochroną

środowiska może być dla nich nieco trudniejsza, gdyż takiego słownictwa nie używają często. Lekcja może zakończyć się minidyskusją.

Część podsumowująca

Uczący podsumowuje lekcję, ocenia pracę uczniów, uwzględniając zarówno poprawność wykonania ćwiczeń, poprawną wymowę, jak i aktywność i zaangażowanie młodzieży. Nauczyciel podaje uczniom informację zwrotną opartą na założeniach oceniania kształtującego. Jeśli wystąpiły jakieś treści, z którymi uczniowie mieli problemy w czasie lekcji, zwraca na nie uwagę, daje dodatkowe przykłady lub ćwiczenia, ułatwiające zrozumienie tych treści.

Na koniec lekcji nauczyciel zadaje pracę domową. Dla uczniów przeciętnych polega ona na dokończeniu zdania poprzez podanie sześciu własnych propozycji.

Человек, который любит природу:

- ...
- ...
- ...

Zadaniem domowym dla uczniów zdolnych jest natomiast napisanie krótkiej 5–6 zdaniowej wypowiedzi na temat: *Как можно описать человека, который любит природу и животный мир?*

Nauczyciel, mając na uwadze autonomię ucznia, może też pozwolić młodym ludziom na wybór spośród dwóch powyższych tej formy pracy domowej, która bardziej im odpowiada. Autonomia ucznia powinna być wzmacniana, rozbudowywana i ćwiczona w procesie nauczania wszystkich przedmiotów, w tym języków obcych. Jest to także przykład rozwijania kompetencji miękkich.

Komentarz metodyczny oraz realizacja kompetencji kluczowych/ treści ponadprzedmiotowych oraz umiejętności uniwersalnych

Praca w grupach wymaga właściwego zaaranżowania przestrzeni (układ stolików). Lekcja przeprowadzona według zaproponowanego scenariusza umożliwia kształtowanie kompetencji kluczowych: w zakresie porozumiewania się w języku obcym, rozumienia i tworzenia informacji, osobistych, społecznych, a także kompetencje obywatelskich (odpowiedzialność za środowisko). Uczniowie w czasie lekcji mają możliwość odwoływania się do leksyki poznanej w toku uczenia się innych języków, w tym języka ojczystego. Dodatkowo w toku lekcji możliwe jest uwzględnianie treści ponadprzedmiotowych poprzez odwoływanie się do wiedzy zdobytej na zajęciach biologii, geografii, wiedzy ogólnej z zakresu nauk o środowisku oraz doświadczeń uczniowskich związanych np. z segregacją odpadów. W toku pracy zespołowej uczniowie uczą się wykorzystywać wiedzę i potencjał innych członków grupy, uczą się od siebie (*peer learning*), a ponadto mają możliwość osiągnięcia efektu synergii. Nauczyciel powinien w komentarzu do ćwiczeń zwrócić na to uwagę, pokazując, jak duże znaczenie może to mieć w różnorodnych działaniach grupowych w szkole, a po jej ukończeniu również w działalności zawodowej.

Troska o życzliwość komunikacji w relacjach nauczyciel – uczeń jest ważna w każdych warunkach. Uczący zarówno w sytuacji lekcji stacjonarnych, jak i nauczania zdalnego powinien zadbać o motywowanie uczniów, przekazując im na bieżąco pozytywną

informację zwrotną. Dodatkowo nauczyciel pracujący z uczniami ze SPE powinien upraszczać instrukcje do ćwiczeń, stosować krótkie zdania, realizując lekcje zdalnie starać się utrzymywać kontakt werbalny z każdym z młodych ludzi.

Alternatywne sposoby przeprowadzenia lekcji

Wprowadzając odmianę czasownika *беречь* można przygotować kilka zdań zawierających to słowo w formach czasu teraźniejszego, by uczniowie, wykorzystując myślenie indukcyjno-dedukcyjne, sami stworzyli paradygmat odmiany. Taka zdobyta wiedza na pewno pozostanie w ich głowach na dłużej.

Zamiast narzucać uczniom wykonanie pracy domowej we wskazanej przez nauczyciela formie można wszystkim uczniom dać możliwość wyboru tej formy pracy domowej, która bardziej im odpowiada. Dzięki temu uczniowie staną się aktywnymi uczestnikami procesu uczenia się, gdyż w części wezmą odpowiedzialność za jego przebieg. Takie podejście dodatkowo wpływa korzystnie na kreatywność uczniów. Nauczyciel, mając na uwadze indywidualizację nauczania oraz autonomię każdego uczącego się, może ponadto zaproponować konsultacje w formie zdalnej, np. z wykorzystaniem komunikatora, dla uczniów, którzy będą mieli trudności z wykonaniem zadania domowego. Dzięki takiemu podejściu kształtujemy kompetencje miękkie.

Modyfikacje do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

- Pracując z materiałem ilustracyjnym, uczący powinien zatroszczyć się o to, aby uczniowie z dysfunkcją narządu wzroku mieli zapewnione właściwe oświetlenie (np. poprzez zasłonięcie okien, dodatkowe źródło światła) i mogli zająć miejsca blisko ekranu lub tablicy multimedialnej. Materiał ten powinien być dobrej jakości, z odpowiednim kontrastem.
- W trakcie ćwiczeń kształtujących umiejętność słuchania ze zrozumieniem należy uczniom z dysfunkcją narządu słuchu zapewnić możliwość kilkukrotnego odtworzenia nagrania w dobrych warunkach, jeśli tekst jest czytany przez nauczyciela, wówczas uczeń powinien mieć możliwość czytania z ruchu ust. Można też nagranie zastąpić transkrypcją tekstu.
- Przekazując instrukcje i komunikaty, nauczyciel powinien formułować je w sposób jasny i zrozumiały, stosując krótkie zdania. Wskazane jest powtarzanie poleceń oraz instrukcji. Uczący powinien na bieżąco śledzić zrozumienie komunikatów przez uczniów, ewentualnie stosować wyjaśnienia uzupełniające.
- Praca domowa została zindywidualizowana – uczniowie zdolni przygotowują wypowiedź pisemną na zadany temat, a uczniowie przeciętni i mający trudności wypisują przykłady działań w formie bezokoliczników.
- Oceniając pracę uczniów ze SPE, uczący powinien brać pod uwagę nie tylko uzyskane przez nich efekty, ale przede wszystkim poczynione postępy, a także trudności, które musieli przezwyciężyć. Warto stosować pochwały, zachęcać i motywować do podejmowania wysiłku, a w przypadku uczniów ze SPE kierować się założeniami oceniania kształtującego.

Beata Gawęcka-Ajchel – magister filologii rosyjskiej, nauczyciel dyplomowany. Ukończyła studia podyplomowe z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi oraz administracji państwowej i samorządowej. Wieloletni lektor, nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia w ramach studiów dziennych, zaocznych podyplomowych i doktoranckich, pracownik nadzoru pedagogicznego, ewaluator, trener, ekspert ds. języków obcych (ORE). Od 2006 roku współautorka i autorka licznych publikacji do nauki języka rosyjskiego oraz materiałów metodycznych: programów nauczania, cyklu podręczników i zeszytów ćwiczeń *Смыслу и Эхо* (WSiP), scenariuszy lekcji, rozkładów materiałów oraz planów wynikowych. Z jej podręczników uczą się uczniowie w Polsce, Czechach i na Słowacji (INFOA). Współautorka publikacji *Język rosyjski dla studentów kierunków humanistycznych* (Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej) oraz materiałów ułatwiających przygotowanie do egzaminu gimnazjalnego z języka rosyjskiego *Gimnazjalne ABC. Egzamin z języka rosyjskiego* (WSiP). Od wielu lat prowadzi szkolenia z zakresu metodyki nauczania języka rosyjskiego, wspomaganie pracy szkół, umiejętności, kompetencji i kwalifikacji zdobywanych w toku edukacji formalnej, pozaformalnej oraz nieformalnego uczenia się. Propagatorka idei *lifelong learning*.